

Sosiaali- ja terveysministeriö

Dnro 02/2017

6.3.2017

1 (3)

kirjaamo.stm@stm.fi

hannu.ijas@stm.fi

anna.kivimaki@stm.fi

Lausuntopyyntö: STM129:00/2014, 23.1.2017

LAUSUNTO POTILASVAKUUTUSTYÖRYHMÄN LOPPURAPORTISTA

Sosiaali- ja terveysministeriö on pyytänyt Suomen Asianajajaliiton (jäljempänä "Asianajajaliitto") lausuntoa koskien potilasvakuutustyöryhmän loppuraporttia. Kuultuaan vakuutus- ja vahingonkorvausoikeuden asiantuntijaryhmää Asianajajaliitto haluaa lausua seuraavaa.

Loppuraportti on laadittu hallituksen esitysluonnoksen muotoon. Esityksellä uudistettaisiin potilasvakuutusjärjestelmään sovellettava lainsäädäntö, joka koostuisi kolmesta uudesta laista. Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi potilasvakuutuslaki, laki Potilasvakuutuskeskuksesta sekä laki potilasvahinkolautakunnasta. Voimassa oleva potilasvahinkolaki kumottaisiin.

Potilasvakuutus on pakollinen vakuutus, joka on olennainen osa terveydenhuoltojärjestelmäämme, ja joka suojaa yksilöä terveydenhuollon aiheuttamia vahinkoja vastaan. Lainsäädäntöhanke seuraa toisen pakollisen vakuutuksen, liikennevakuutuksen esimerkkiä parantaen vahingon kärsijän asemaa ja selkeyttäen sääntelyjärjestelmää.

Liikennevakuutuksen tavoin myös potilasvakuutus on yksityis- ja julkisoikeuden väli- maastossa. Vaikka vakuutussopimus muodostuu ja vahingonkorvauksen perusteet määräytyvät lähtökohtaisesti yksityisoikeudellisin perustein, on järjestelmässä yhtymäkohtia myös julkisoikeuteen sosiaalivakuutusta lähellä olevien määräysten ja hallintolain korvaustoimintaan soveltamisen kautta. Näin on etenkin, kun lakisääteisiin vakuutuksiin katsotaan yleisesti liittyvän julkisen vallan käyttöä.

Asianajajaliitto kannattaa pyrkimyksiä selkeyttää potilasvakuutuslainsäädäntö helpommin lähestyttäväksi kokonaisuudeksi. Pääpiirteissään työryhmä näyttää mielestämme onnistuneen pyrkimyksissään. Asianajajat avustavat potilasvahinkoja koskevissa korvausmenettelyissä ja oikeusprosesseissa. Sen vuoksi huomio kiinnittyy järjestelmän oikeusturvaperusteisiin ja esitetyn sääntelyn selkeyteen. Esitämme seuraavassa ehdotetussa potilasvahinkolaista muutamia kohtia, jotka ovat kiinnittäneet huomiotamme:

1 § Lain soveltamisalaa laajennetaan poikkeuksellisesti ulkomailla annettuun terveyden- ja sairaanhoitoon silloin, kun julkisen terveydenhuollon yksikkö päättää sen kuuluvan hoitoon ulkomailla ja on potilaan terveydentilan kannalta välttämätöntä. Lakiehdotus on ilmoitettu koordinoitavaksi Sote-uudistuksen kanssa, mikä herättää kysymyksen, onko yksityinen terveydenhuolto asetettu eri asemaan. Kaiken kaikkiaan potilaan oikeusturvan tarve on tässä yhteydessä tarkoin huomioitava ja kirjoitettava auki.

6 § 2 momentissa ja 22 § 3 momentin 1)-kohdassa tulisi olla viittaus 2 §:n 6-kohtaan eikä 5-kohtaan.

7 § ja erityisesti sen 3 momentti eivät ole kovin selkeästi kirjoitettuja. Ymmärrämme nykyjärjestelmän niin, että yksi vakuutus korvaa vahingon kärsijälle vahingon, minkä jälkeen se jaetaan eri vakuutusten kesken sen mukaan, mikä on kunkin toiminnanharjoittajan osuus vahingon aiheutumiseen. Potilasvahinkokeskus suorittaa jaon kuullen tarvittaessa potilasvahinkolautakuntaa. Monivakuutus tulee kyseeseen, jos hoitoja antaa usea vakuutusnottaja.

8 § Onko Finanssivalvonnalla oikeus puuttua vakuutusehtoihin, jos se havaitsee niissä puutteita? Joka tapauksessahan lain vastainen sopimusehto on mitätön. Asia määräytynee muiden sääntöjen perusteella, mutta sitä koskeva viittaus saattaisi olla potilasvakuutuslaissa paikallaan.

14 § Vastaavasti voidaan kysyä, onko Finanssivalvonnalla oikeus puuttua maksuihin. Asia määräytynee tässäkin muiden sääntöjen perusteella, mutta sitä koskeva viittaus saattaisi olla potilasvakuutuslaissa paikallaan.

22 § Potilasvahinkokeskus kaikei tekee vakuutusyhtiön puolesta korvauspäätöksen, muttei korvaa potilasvahinkoa, kuten sanamuoto kuuluu. Säännöstä tulisi mielestämme selventää.

24 § Vahingonkorvauslaki sisältää erilaiset perusteet korvausvelvollisuudelle, jos vahinko on aiheutettu julkista valtaa käytettäessä tai muuna toimintana. Voidaan kysyä, onko tällainen ero potilasvakuutusjärjestelmässä perusteltu. Julkisen vallan käyttö voi tulla kyseeseen esimerkiksi pakkohoidon ollessa kyseessä.

37 § 3 momentti: Vakuutusyhtiö voi pyytää ratkaisusuosituksen korvauksen takautumisoikeutta sekä vastuunjako potilasvahinkovakuutusten välillä koskevassa asiassa.

40 § 1)-kohta: lautakunnat eivät säännönmukaisesti voi kuulla todistajia. Johdantovirkkeen ja luettelon muotoiluun voi kiinnittää huomiota.

42 § on erittäin sekavasti kirjoitettu, sillä 1 momentissa mainitaan menettelyvirhe ja 2 momentissa viitataan 1 momentissa tarkoitettuun asiavirheeseen. Luonnollista olisi aloittaa kirjoitusvirheistä ja käsitellä vakavammat virheet kappaleittain seuraavaksi. Hallintolaissa on säännöksiä päätöksessä olevien virheiden korjaamisesta, joita voi noudattaa soveltuvin osin.

44 § Korvauksensaajan ilmoitusvelvollisuuden laiminlyönnin seuraamukset puuttuvat, mutta esitysteksti viittaa perusteettoman edun palautusmahdollisuuteen. Tällainen prosessi on kuitenkin oikeuskäytännössä epätavallinen ja sen lopputulos epävarma. Jos ilmoitusvelvollisuuden laiminlyömisestä on seuraamuksia, niistä tulisi sääntää laissa nimenomaisesti.

52 § 3 momentti po. ”Kanneajan keskeytyminen katsotaan katkenneeksi...

68 § 2 momentti tavallaan rinnastaa hoitotoimenpiteen ja potilasvahingon sattumisen, mutta nämä voivat periaatteessa tapahtua eri aikaan, jos esimerkiksi väärä hoitotoimenpide tai lääkitys aiheuttaa vahingon asteittain.

Asianajajaliitto on myös jatkossa valmis lausumaan lain valmisteluun liittyvissä asioissa.

Helsingissä maaliskuun 6. päivänä 2017

SUOMEN ASIANAJAJALIITTO

Jarkko Ruohola
Suomen Asianajajaliiton puheenjohtaja, asianajaja

LAATI

Asianajaja, OTT Lauri Railas, Asianajotoimisto Railas Oy, Helsinki

Suomen Asianajajaliiton lausunnot valmistellaan oikeudellisissa asiantuntijaryhmissä, joiden toiminnassa on mukana noin 120 asianajajaa. Tämä lausunto on valmisteltu vakuutus- ja vahingonkorvausoikeuden asiantuntijaryhmässä.